

Економічні науки

УДК 338.1:330.3](477)

Гаватюк Людмила Станіславівна

*кандидат економічних наук, доцент,
асистент кафедри публічних, корпоративних фінансів
та фінансового посередництва*

Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича

Гаватюк Людмила Станиславовна

*кандидат экономических наук, доцент,
ассистент кафедры публичных, корпоративных финансов
и финансового посредничества*

Черновицкий национальный университет имени Ю. Федьковича

Gavatiuk Ludmila

PhD in Economics, Associate Professor

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

Сопівник Леся Іванівна

студентка

Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича

Сопивник Леся Ивановна

студентка

Черновицкого национального университета имени Ю. Федьковича

Sopivnyk Lesia

Student of the

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

**АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ВАТ «ФАРМАК»**

**АНАЛИЗ ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ
РАЗВИТИЯ ОАО «ФАРМАК»
ANALYSIS OF THE FINANCIAL CONDITION AND PROSPECTS OF
DEVELOPMENT OF JSC "FARMAK"**

***Анотація.** Мета статті полягає в дослідженні основних показників аналізу фінансового стану та основних груп показників, які характеризують фінансовий стан підприємства. Виявлено роль проведення фінансового аналізу на діяльність підприємства. Базою для дослідження виступає ПАТ «Фармак». Аналізуючи праці багатьох українських вчених економістів було висвітлено погляди дослідників на визначення поняття «фінансовий стан».*

У ході дослідження на основі фінансової звітності проведено аналіз фінансової діяльності підприємства. Здійснено аналіз подальших перспектив розвитку досліджуваного підприємства. Оцінено фінансовий стан та виявлено основні недоліки в роботі підприємства. Перспективами подальших досліджень є визначення основних напрямків покращення фінансового стану підприємства, запропоновано напрями діяльності, які дадуть змогу займати лідируючі позиції серед фармацевтичних компаній України, один із яких – постійний пошук можливостей задля покращення якості власного продукту.

***Ключові слова:** фінансовий стан, фармацевтична компанія, фінансова стійкість, рентабельність та платоспроможність.*

***Аннотация.** Цель статьи заключается в исследовании основных показателей анализа финансового состояния и основных групп показателей, характеризующих финансовое состояние предприятия. Выявлена роль проведения финансового анализа на деятельность предприятия. Базой для исследования выступает ОАО «Фармак». Анализируя труды многих украинских ученых экономистов были*

рассмотрены взгляды исследователей на определение понятия «финансовое состояние».

В ходе исследования на основе финансовой отчетности проведен анализ финансовой деятельности предприятия. Осуществлен анализ дальнейших перспектив развития исследуемого предприятия. Оценено финансовое состояние и выявлены основные недостатки в работе предприятия. Перспективами дальнейших исследований является определение основных направлений улучшения финансового состояния предприятия, предложены направления деятельности, которые позволят занимать лидирующие позиции среди фармацевтических компаний Украины, один из которых – постоянный поиск возможностей для улучшения качества собственного продукта.

Ключевые слова: финансовое состояние, фармацевтическая компания, финансовая устойчивость, рентабельность и платежеспособность.

Summary. The purpose of the article is to study the main indicators of the analysis of financial condition and the main groups of indicators that characterize the financial condition of the enterprise. The role of financial analysis of the enterprise is revealed. The basis for the study is PJSC "Farmak". Analyzing the works of many Ukrainian economists, the views of researchers on the definition of "financial condition" were highlighted.

In the course of the research on the basis of financial statements the analysis of financial activity of the enterprise is carried out. The analysis of further prospects of development of the researched enterprise is carried out. The financial condition is assessed and the main shortcomings in the work of the enterprise are revealed. Prospects for further research are to identify the main areas of improvement of the financial condition of the enterprise, proposed areas of activity that will allow to take a leading position among pharmaceutical

companies in Ukraine, one of which is the constant search for opportunities to improve product quality.

***Key words:** financial condition, pharmaceutical company, financial stability, profitability and solvency.*

Актуальність та постановка проблеми. На сьогодні в умовах функціонування ринкової економіки ефективність у прийнятті рішень як на мікро- так і на макрорівнях на пряму залежить від результатів аналізу фінансового стану того чи іншого суб'єкта господарювання, на основі якого проводиться розрахунок не лише різноманітних коефіцієнтів, а проводиться детальний аналіз кожного показників який ілюструє реальну картину фінансової діяльності підприємства. Циклічний розвиток економічних процесів в середині країни змушує вітчизняні підприємства знаходитись у постійному пошуку перспективних варіантів подальшої роботи підприємства. Саме тому проведення глибокого аналізу фінансового стану підприємства набуває досить великого значення та неабиякої популярності для кожного суб'єкта господарської діяльності. Використання фінансового аналізу в функціонування підприємств допоможе визначити конкуренту позицію та виробничі можливості, які сприятимуть формування дієвих механізмів направлених на забезпечення фінансової стабільності підприємства.

Об'єкти та методи дослідження. Об'єктом виступає аналіз показників фінансового стану ВАТ «Фармак». Для вирішення та висвітлення реальних результатів дослідження були використані різноманітні методи а саме: спостереження, табличний та графічний метод, метод економічного аналізу, порівняння, метод коефіцієнтів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні основи оцінки фінансового стану підприємства знайшли свою відображення в роботах українських та європейських економістів, серед яких найпомітнішу роль

відіграли: Безбородова Т.В., Волкова О.М., Чумаченко М.Г., Русака Н.О., Акопян А.А., Шеремета А.Л. та багато інших.

Постановка завдання. Метою статті є визначення економічної сутності поняття фінансовий стан підприємства, дослідження сучасного стану фінансової діяльності ВАТ «Фармак» та перспектив її покращення.

Виклад основного матеріалу. Фінансовий стан підприємства – багатогранне поняття, яке поєднує в собі результати взаємодії всієї фінансово-господарської системи на підприємстві і характеризується через низку показників, які відображають рух фінансових ресурсів суб'єкта господарювання. Проведення аналізу фінансового стану на підприємстві є важливим елементом для підприємстві в процесі прийняття управлінських рішень. Він визначає зацікавленість інвесторів, постачальників ресурсних матеріалів та державних органів управління. На кожному із етапів розвитку підприємства виникає необхідність в своєчасному аналізі фінансових результатів. Оскільки маючи перед собою реальну картину діяльності суб'єкта господарювання можливо оцінити ситуацію і прийняти найефективніше рішення для її покращення [1, с. 2-7].

В умовах циклічного розвитку економіки та нерівномірним розподілом грошових надходжень в центрі економічної науки стоїть проблема управління фінансовим станом підприємства. На сьогодні існує безліч тлумачень поняття «фінансовий стан» серед яких можна виокремити тлумачення Філоміненкова О.С.

Філімоненкова О.С. трактує визначення наступним чином: «Під фінансовим станом підприємства розуміють рівень його забезпеченості відповідним обсягом фінансових ресурсів, необхідних для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасних грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями» [2, с. 1].

Для кожного підприємства важливого значення набуває своєчасна та об'єктивна оцінка фінансового стану, оскільки кожен із керівників повинен

відслідковувати потенційні можливості свого підприємства, можливості зростання розміру чистого прибутку. Тому виникає необхідність в систематичному проведенні моніторингу фінансових результатів, платоспроможності та ліквідності підприємства.

Оцінка фінансового стану проводиться шляхом розрахунку не одного показника, а з допомогою комплексної системи показників кожен з яких детально розкриває інформацію про фінансовий стан підприємства.

Зокрема для оцінки фінансового стану використовують наступні показники: платоспроможності та ліквідності, прибутковості, ділової активності та фінансової стійкості.

Показники платоспроможності та ліквідності визначають фінансові можливості підприємства на рахунок погашення раніше отриманих підприємством позичок [3, с. 1-2].

Показники прибутковості надають можливість порівняти отриманий чистий прибуток із сумою авансованих коштів у виробництво і реалізацію товару.

Досить важливою групою показників є показники фінансової стійкості які розкривають інформацію про відношення власних та залучених коштів підприємства.

У свою чергу показники фінансового стану повинні бути настільки розгорнутими, щоб ті хто мають фінансові відносини із підприємством могли отримати відповідь на запитання, наскільки вигідно та надійно підтримувати фінансові відносини із підприємством.

Простіше кажучи під фінансовим станом підприємства розуміють спосіб оцінки фінансового стану досліджуваного підприємства за допомогою використання фінансових показників та інформації із фінансової звітності.

Тому перш за все варто розпочати оцінку фінансового стану ВАТ «Фармак» із аналізу рівня та динаміки фінансових результатів підприємства (табл. 1).

Таблиця 1

Аналіз фінансових результатів ВАТ «Фармак» за 2019-2020 рр.

Показник	Рік		Відхилення	
	2019	2020	Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %
Чистий дохід від реалізації продукції	6400843	7410007	1009164	15,77
Собівартість реалізованої продукції	(2772473)	(3129796)	(357323)	12,89
Валовий прибуток від реалізації	3628370	4280211	651841	17,97
Адміністративні витрати	(710764)	(814317)	(103553)	14,57
Витрати на збут	(1324383)	(1341307)	(16924)	1,28
Інші операційні доходи	22301	22389	88	0,39
Інші операційні витрати	(404120)	(514593)	(110473)	27,34
Прибуток від операційної діяльності	1211404	1632388	420984	34,75
Прибуток від участі в капіталі	3363	2945	(418)	-12,43
Інші фінансові доходи	9562	16517	6955	72,74
Інші доходи	73879	-	-	-
Фінансові витрати	(44395)	(48429)	(4034)	9,09
Інші витрати		(120439)	(120439)	-
Прибуток до оподаткування	1253843	1482977	229134	18,27
Податок на прибуток	(206239)	(207122)	(883)	0,43
Чистий прибуток	1047604	1207855	160251	15,30
Грошовий потік	1446020	1666201	220181	15,23

Джерело: складено автором на основі даних [4; 5]

Дані таблиці 1 ілюструють що величина валового прибутку від реалізації продукції зросла на 651841 тис. грн, або ж на 17,97 процентних пункти, що призвело до збільшення грошового потоку підприємства та чистого прибутку відповідно на 15,23% та 15,3%, що свідчить про активний розвиток підприємства. Згідно динаміки слід відмітити зростання торгового обороту підприємства на 15,77%, тобто підприємство активно нарощує свої виробничі потужності, здійснює ефективну співпраці із ринками збуту

продукції, вдосконалює технологію виробництва для підвищення фінансових результатів підприємства.

Досить важливим етапом в аналізі фінансової стійкості підприємства займає аналіз системи показників фінансової стійкості. Аналіз проводиться з використанням системи коефіцієнтів, які дають змогу визначити рівень фінансової стійкості підприємства методом порівняння фактично отриманих даних із нормативними значеннями.

Основна група показників, яка характеризує фінансову стійкість підприємства наводиться у табл. 2.

Таблиця 2

Аналіз показників фінансової стійкості ВАТ «Фармак»

Показник	Рік		Абсолютне відхилення, +, -
	2019	2020	
Сума власних обігових коштів, тис. грн.	2772960	2590341	-182619
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	0,89	0,64	-0,25
Маневреність робочого капіталу	0,56	0,51	-0,05
Маневреність власних обігових коштів	0,05	0,48	0,43
Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів	1,78	1,95	0,17
Коефіцієнт покриття запасів	1,46	2,08	0,62
Коефіцієнт фінансової автономії	0,8	0,77	-0,03
Коефіцієнт фінансової залежності	0,2	0,23	0,03
Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	0,5	0,39	-0,11
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,19	0,23	0,04
Коефіцієнт фінансової стабільності	4,2	3,3	-0,9
Показник фінансового левериджу	0,08	0,08	-
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,88	0,83	-0,05

Джерело: складено автором на основі даних [4; 5]

З табл. 2 видно що оборотні активи підприємства спадають що є негативною тенденцією, адже свідчить про нездатність платити за поточні зобов'язання, і можливість розширювати виробництво.

Значення коефіцієнта забезпечення оборотних активів за рахунок власних коштів протягом 2019-2020 рр., зменшилося. Нормативне значення

даного коефіцієнта складає 0,1 і вище. На даному підприємстві норматив цілком виконується, що говорить про здатність фінансувати оборотні кошти за рахунок власних ресурсів.

Маневреність робочого капіталу демонструє частку запасів суб'єкта господарювання, яка фінансується за рахунок власних обігових коштів. Значення коефіцієнта протягом досліджуваного періоду зменшувалося, що позитивним оскільки зменшення величини запасів призводить до прискорення оборотності коштів і це надає змогу не залучати до фінансування залучені кошти із різноманітних ресурсів.

Маневреність власних обігових коштів, показує яка частина власних оборотних коштів перебуває у готівковій формі. Спостерігається тенденція до зростання показника за аналізований період. Однак значення знаходиться на низькому рівні і в разі критичної ситуації підприємство не матиме можливості відповісти на вимоги своїх кредиторів за поточними зобов'язаннями [6, с. 96-103].

Коефіцієнт автономії протягом 2019-2020 рр. зменшується і становить 0,77. Нормативне значення показника 0,4-0,6. Зменшення свідчить про залежність суб'єкта господарювання від позикового капіталу. Оберненим до даного показника є коефіцієнт фінансової залежності. Його значення досить позитивні свідчить про ефективну роботу підприємства, підтримання фінансової стійкості та платоспроможності.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу є протилежним до коефіцієнта незалежності. Значення показника у 2020 році зростає на 0,4. Що погано, оскільки це свідчить про збільшення частки активів, які фінансуються за рахунок довгострокових та поточних зобов'язань. Значення показника є меншим ніж нормативне 0,4-0,6.

Коефіцієнт фінансової стабільності – відображає відношення власних та позикових коштів. Нормативне значення складає 1. Для ВАТ «Фармак» показник відповідає нормативному значенню і навіть перевищує його, що

показує перевищення величини власного капіталу над позиковими коштами.

Коефіцієнт фінансової стійкості визначає, яка частка активів підприємства фінансується за рахунок довгострокових зобов'язань. Значення показника не відповідає нормативному значенню, оскільки значно менше.

Коефіцієнт фінансової стійкості за аналізований період не змінювався. Це свідчить про чудові перспективи у функціонуванні підприємства та низьку ймовірність банкрутства суб'єкта господарювання.

Для достовірної оцінки важливим інструментом є оцінка ліквідності підприємства, розрахунок коефіцієнтів ліквідності відображено у табл. 3.

Таблиця 3

Динаміка показників ліквідності ВАТ «Фармак»

Показник	Нормативне значення	2019 рік	2020 рік
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,25-0,35	0,08	0,83
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,7-0,85	1,26	1,76
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,5-2,5	2,18	2,6

Джерело: складено автором на основі даних [4; 5]

З таблиці 3 спостерігаємо, коефіцієнти ліквідності за аналізований період зростають. Зростання коефіцієнта абсолютної ліквідності у 2020 році зумовлено зростанням величини високоліквідних активів, що свідчить про позитивні зміни.

Коефіцієнт поточної ліквідності перевищує нормативне значення, що є хорошою ознакою у функціонуванні підприємства.

Відбувається зростання показника загальної ліквідності із 2,18 до 2,6 у 2020 році. Збільшення показника є свідченням ефективного функціонування підприємства.

На сьогодні ВАТ «Фармак» є досить стабільним підприємством. Воно випускає висококласну продукцію і є прикладом серед фармацевтичних

компаній України. Постійний контроль всіх напрямів діяльності підприємства і приведення до міжнародних стандартів якості є запорукою успішної діяльності та примноження величини прибутків [7, с. 122].

Згідно проведеного аналізу можна зробити наступні рекомендації щодо діяльності підприємства:

– баланс підприємства є не зовсім ліквідним і не є повністю стабільним однак коефіцієнти поточної та загальної ліквідності перебувають в межах нормативного значення;

– ВАТ «Фармак» на сьогодні має налагоджені зв'язки із постачальниками продукції. Це зумовлено вчасним виготовленням та видачою сировини, безперебійного виконання роботи;

– для більшої ефективності в роботі, необхідною умовою є створення науково-дослідного відділу, діяльність якого полягатиме в розробленні нових зразків медичної продукції, їх тестування та впровадження у виробництво;

– спільно із іншими підприємствами проводити розробку та тестування нових препаратів, надання своїх пропозицій.

– раціональне управління асортиментною групою продукції;

– покращення умов продукції;

– вдосконалення заходів щодо зниження зовнішньої уразливості підприємства.

Висновки. Таким чином проведений фінансовий аналіз дозволив сформуванню чіткої картини діяльності підприємства, визначити основні чинники, які впливають на обсяг реалізації продукції, виявити сильні та слабкі місця суб'єкта господарювання. Не зважаючи на злагоджену роботу підприємства, для нього характерно низький рівень використання власних ресурсів. Основну увагу слід сконцентрувати на проведенні гнучкої цінової політики, організації ефективної системи збуту та просування лікарських препаратів на ринку.

Література

1. Крючко Л.С. Оцінка фінансового стану підприємства – сутність та необхідність. *Ефективна економіка*. 2015. №12. С. 1-7. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1613>
2. Масьондз О.Б. Аналіз фінансового стану підприємства: сутність і необхідність. *Ефективна економіка*. 2012. №3. С. 1-7. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1016>
3. Щегольська М.М. Сутність фінансового стану підприємства. *Економічні науки*. №1. С. 1-2. URL: <http://www.rusnauka.com/13NPT2008/Economics/31840.doc.htm>
4. Фінансова звітність ВАТ «Фармак» за 2019 рік. URL: <https://farmak.ua/wp-content/uploads/2020/04/richna-informacziya-emitenta-czi-nnih-paperiv-at-farmak-za-2019-rik.pdf>
5. Фінансова звітність ВАТ «Фармак» за 2020 рік. URL: https://clarity-project.info/edr/00481198/finances?current_year=2020
6. Чепка В.В. Фінансовий стан підприємства: теоретичні основи. *Економічна наука*. 2020. № 19. С. 96-103.
7. Фролова В.Ю. Специфіка маркетингового стратегічного аналізу фармацевтичних підприємств. *Економіка та управління підприємствами*. 2019. № 3. С. 121-128.